

Тема. Дія додавання. Закони додавання. Табличне і позатабличне, усне і письмове додавання. Задачі, які розв'язуються додаванням.

Мета. Узагальнити уявлення учнів про дію додавання та її закони; закріпити вміння розв'язувати задачі на додавання та розширити знання учнів про мешканців Африки; повторити прийоми письмового додавання трицифрових чисел; розвивати логічне мислення, уважність, особистісне ставлення до реального світу; виховувати інтерес до предмета та допитливість.

Обладнання. Картки різного кольору із завданням, трикутнички, підручник (Богданович М. В., Лищенко Г. П. Математика : Підруч. для 4 кл. – К.: Генеза, 2015), карта Африки, зображення мешканців.

Тип уроку. Урок - подорож

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Повідомлення теми та мети уроку.

-В загадковій країні, яку ми уявно відвідаємо для мешканців існують певні правила - закони додавання, які ми сьогодні з вами розглянемо і повторимо, бо не можливо потрапити до країни і знаходитись на її території, не знаючи її законів. А також побуваємо в гостях в усного і письмового додавання та відвідаємо задачі, які розв'язуються додаванням, а подорожуватимемо ми сьогодні з цікавими мешканцями однієї із захоплюючих країн. Щоб відгадати, що це за країна, нам потрібно скласти карту, що пошкодилась при дивних обставинах, бо пошкодила її одна із мешканок цієї країни. Карта знаходиться в конвертах під певними номерами.

III. Актуалізація опорних знань.

- Щоб мати можливість подивитись на першу частинку карти і перш ніж вирушати до країни, ви маєте впевнитись, що маєте досить знань для подорожі, а для цього слід підготуватись та виконати перше завдання.

1. Диференційована індивідуальна робота за картками (конверт із завданням 1 і частина карти Африки).

- За картками будуть працювати троє учнів, але тільки ті, хто зможе усно розв'язати завдання.

Перше завдання для тих, у кого на парті лежить червоний трикутничок (високий рівень). Розв'яжіть задачу.

* Великих слонів було 5, а слоненят у 9 разів більше. У скільки разів більше було всіх слонів, ніж великих слонів?

-Наступне завдання для тих, у кого лежить жовтий трикутничок (*середній рівень*).

*Для виготовлення 9л пальмової олії потрібно 450 кг плодів олійної пальми. Скільки потрібно плодів, щоб виготовити бл пальмової олії?

-Третє завдання для тих, у кого лежить зелений трикутничок (*низький рівень*).

* Знайдіть значення виразу.

$$(260 + 140) : 100$$

Виконання завдання на картках (картки відповідно червоного, жовтого, зеленого кольорів)

Картка 1

Розв'яжи задачу.

Маса слоники 6т, а її дитинча у 5 разів легше. Яка маса дитинчати і слоники разом?

Картка 2

Довжина новонародженого кенгурятка становила 1см 5мм, а потім воно стало у 100 раз більше. Який ріст дорослого кенгуру?

Картка 3

Слон рухається зі швидкістю 40км/год, а антилопа зі швидкістю 80км/год. У скільки разів швидкість руху слона менше, ніж антилопи?

2. Гра «Ліана»

- В цій країні, де ми з вами побуваємо росте багато різних витких рослин , одні з них - це ліани, які створюють непрохідні джунглі. Ось ми спробуємо їх зараз розпутати.

$$780 - 230 + 60 - 200 + 410 + 180$$

$$8*7 - 4* 8 + 9* 9 - 5 *9 + 8*5$$

3.Каліграфічна хвилинка.

- Запишіть каліграфічно цифру 6 у вигляді ромба.

IV. Вивчення нового матеріалу (конверт із завданням 2 і частина карти Африки).

1.Самостійне читання учнями тексту завдання 374 підручника за частинами.

2.Перевірка сприйняття матеріалу.

- Як називаються числа при додаванні?

- Які закони додавання ви знаєте?

-В якому порядку можна додавати доданки?

Демонстрація застосування переставного закону дії додавання за допомогою наочності, використання якого спрощує обчислення.

Показ того, що для чисел 7, 3,5 використовується сполучний закон додавання.

3.Первинне закріплення.

- Прокоментуйте кожний приклад. Поясніть, який закон додавання застосовується у кожному випадку.

$$147 + 180 + 20 = 147 + 200 = 347$$

$$231 + 264 + 16 = 231 + 280 = 511$$

$$15040 + 50 + 260 = 150 + 50 + 40 + 260 = 500$$

Фізкультхвилинка

- Стомилися? Отже, час дружно відпочити та фізкультвправи зробити.

Ми по Африці гуляєм,

Бегемота там стрічаєм.

Бегемотик товстоногий

Підніма по черзі ноги.

Попереду із кущів виглядає крокодил.

Ми його перехитрим,

На носочках побіжим.

Ось закінчилася гра,

Нам займатися пора.

V. Повторення вивченого матеріалу, узагальнення математичних знань (конверт із завданням 3 і частина карти Африки).

1.Робота над задачами.

Самостійне читання учнями простих задач.

- Укажіть тільки ті задачі, які розв'язуються дією додавання, та запишіть їх розв'язання.

- Баобаб (мавпяче дерево, одне з найтовстіших дерев у світі) живе 4000 років, а шовковиця – 400 років. У скільки разів баобаб живе довше від шовковиці?
- Кенгуру за один стрибок долає відстань 12 м. Яку відстань подолає кенгуру за два стрибки?
- Африканські папуги середнього розміру живуть 30 років, а великого розміру на 40 років більше. Скільки років живуть папуги великого розміру?
- Швидкість чорної змії мамба, вона є найшвидшою в світі – 20км/ год, а швидкість руху зебри на 44км/ год більше. Яка швидкість руху зебри?
- На дереві висіли банани. Мавпочка зірвала 10 бананів. На дереві залишилось ще 14 бананів. Скільки бананів було на дереві спочатку?

2. Письмові обчислення (завдання 378).

- Поясніть, як виконати додавання у випадку додавання кількох доданків.

$$356 + 49 + 188 \quad 107 + 285 + 74 + 399$$

- Для перевірки правильності результату можна застосувати прийоми перестановки та знаходження суми частинами; наприклад, спочатку знайти суму двох доданків, потім суму двох інших доданків і результат додати.

3.Робота над задачею.

Учні читають задачу і складають графічну схему. Самостійно складають вираз і розв'язують задачу.

- Щоб дійти до води в посушливий період зебрам довелось пройти 240 км, а після перепочинку ще a км. Яку відстань подолали зебри?

4.Робота в групах. Гра «Хто швидше?»

- Застосовуючи вивчені властивості додавання, знайдіть суми зручним способом.

$$54 + 249 + 16 + 11$$

$$35 + 170 + 30 + 225$$

$$385 + 291 + 215 + 109$$

Хвилинка – цікавинка (показ зображень)

- В Африці живе птах – носоріг, він отримав свою назву завдяки чудернацькому дзьобу. Поводиться дуже гучно – голосно реве й кудкудає. А коли летить – шумно лопотить крилами.
- Рожевий фламінго – мешканець Африки - у неволі змінює свій колір на білий. Причина цього у бідній та одноманітній їжі.
- А ви чули, що крокодили плачуть? Але не від жалю і болю, а від надмірної кількості солі в організмі, що виводиться через особливі залози, розміщені біля очей.
- Хобот у житті слонів має більше значення, ніж руки для людини. За його допомогою слони дихають, добувають їжу, п'ють, захищаються, купаються, виражають свої емоції. Під час небезпеки слони ховають свій хобот, згортаючи його. Адже втрата хобота загрожує тварині загибеллю.

VI. Домашнє завдання (диференційоване)

Вивчити правила с.60,61 підручника

Для учнів із середнім та початковим рівнем обчислити вирази:

$$157 + 284 + 343 \quad 354 + 168 + 242$$

$$180 + 230 + 20 + 70 \quad 250 + 430 + 350 + 370 + 200$$

Для учнів із достатнім та високим рівнем обчислити задачу:

Із савани в різних напрямках в пошуках їжі вийшло стадо жирафів і антилоп. За деякий час жирафи подолали 42 км, а антилопи за той самий час – на 89 км більше. Знайдіть відстань між ними в ту мить.

VII. Підсумок уроку та оцінювання.

- Молодці! Із завданнями ви справились. Карта складена.
- Ви здогадалися що це за материк і хто була та пустунка, що пошкодила карту?
- Чи сподобалась вам подорож?
- Які закони додавання ми розглядали?

Тема. Дія віднімання. Правило віднімання суми від числа. Табличне і позатабличне, усне і письмове віднімання. Задачі, які розв'язуються відніманням.

Мета. Узагальнити уявлення про дію віднімання; закріпити вміння розв'язувати задачі на віднімання; повторити прийоми письмового віднімання трицифрових чисел, обчислення периметра прямокутника; розвивати мислення, пам'ять, навички усної лічби; виховувати інтерес до предмета.

Обладнання. Плакат з написом, підручник (Богданович М. В., Лищенко Г. П. Математика : Підруч. для 4 кл. – К.: Генеза, 2015), конверт із листом, обчислювальний матеріал, тексти задач, фішки.

Тип уроку. Урок - подорож

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні на уроці ми продовжимо нашу подорож і відправимося наводити лад на математичних островах, бо пірати там заподіяли шкоду і мешканці просять нашої допомоги. На нас чекає багато випробовувань. Помічниками під час подорожі хай стануть уважність, кмітливість, швидкість мислення, витримка та взаємодопомога. Основні питання, які ми розглянемо на уроці - це яку дію називають відніманням, усне і письмове табличне і позатабличне віднімання. Задачі, які розв'язуються дією віднімання.

III. Контроль, корекція і закріплення знань.

1.Перевірка домашнього завдання.

- Перш ніж вирушити в далеку дорогу ,ми маємо перевірити ,як ви добре підготувались до плавання вдома. Кілька членів екіпажу перевіряють готовність нашого корабля до плавання і прочитають розв'язання задачі та прикладів.

- Яка ж зброя школярів нам необхідна буде під час плавання?

- На якому ж кораблі ми вирушимо в дорогу? Давайте його намалюємо.

2.Графічний диктант

3 клітинки праворуч, 2 вгору, 3 ліворуч, 4 вниз, 4 праворуч, 2 вниз, 8 ліворуч, 2 вгору, 4 праворуч.

- Ось наш корабель вже готовий до відплиття. Вирушаймо! Перша наша зупинка на острові «Вдумливості»

3.Гра «Естафета».

- Нас зустрічає при вході плакат із застереженням для тих, хто хоче поспіхом проскочити повз острів, але його не можна минути, бо подальший успіх і наш настрій залежатиме саме від виконання завдань на цьому острові. Адже, під час

плавання головне фортуна. Давайте об'єднаємось у дві команди за фішками різними за кольором і щоб не гаяти часу почнемо обчислення, бо нам потрібно бути спритними і вмілими, а для цього потрібно перевірити свої розумові сили .

1- команда

$$60 - 45$$

$$*2$$

$$+ 34$$

$$\div 16$$

$$*15$$

2 - команда

$$8 * 12$$

$$+4$$

$$\div 10$$

$$- 6$$

$$*8$$

- Молодці! Ви вірно виконали завдання. А тут на звороті ще щось написано. **«Не поспішай і ще у гру «Будь уважним !» пограй».** Це, мабуть, пірати хочуть, щоб ми подовше затримались, щоб зробити ще більший безлад на інших островах. Та то нічого, бо ми потренуємо свою увагу.

4.Гра «Будь уважним !»

$$34 * _ = 3400$$

$$108 * _ = 108$$

$$89 * _ = 890$$

$$440 * _ = 0$$

- Обидві команди показали, що вони достойні пуститись у плавання. Тепер поспішаймо на **острів «Знать».**

IV. Робота над новим матеріалом.

1.Підготовча вправа.

- З прикладу на додавання складіть два приклади на віднімання.

$$24 + 16 = 40$$

$$40 - 24 = 16$$

$$40 - 16 = 24$$

2.Робота над завданням 383 читання по частинах, опрацювання правила.

а) Первинне сприймання матеріалу.

- Як називають числа при відніманні?

- Що називають відніманням?

- Як застосувати послідовність чисел при відніманні?

- Покажіть на прикладі, як можна від числа відняти суму $28 - (7 + 9)$. Згадайте віднімання по частинах.

- Зараз попереду у нас **острів «Задач»**.

3. Робота над задачами.

- Які з поданих задач розв'язуються тільки дією віднімання, бо пірати їх переставили не в тому порядку, що потрібно ?

- Запишіть розв'язання цих задач.

- Збираючи урожай, жителі одного з островів зібрали 22кг бананів і 36 кг ананасів. На скільки кілограмів більше зібрали ананасів, ніж бананів.
- На гілці сиділо a папуг. Це на b більше, ніж залишилося після відльоту. Скільки папуг залишилося на гілці?
- Сума населення двох невеликих островів складає 40тис. осіб. На першому з них проживає 8тис. осіб. Скільки осіб проживає на другому острові?
- Середньодобовий приріст маси буйвола 700 г, буйволиці на 40г менше. Який середньодобовий приріст маси буйволиці?
- Мавпочка задумала число. Якщо відняти від нього 100 буде 40. Яке число задумала мавпочка?

Фізкультхвилинка

- Мабуть, всі уже стомились ,тому потрібно відпочити.

Хто вже, хто вже так стомився,

Що ліворуч нахилився?

Хто вже спить?

Треба дружно всім нам встати.

Фізкультпаузу почати.

Сонце спить, небо спить,

Навіть вітер не шумить.

Рано-вранці сонце встало

І проміння всім послало.

V. Повторення вивченого і узагальнення математичних знань.

- Зараз видніється **гора «Повторень»**, бо наші шкідники на ній, здається, не зовсім вірно обчислили приклади. Давайте їх перевіримо (останні чотири вирази обчислені письмово).

1. Розв'язування виразів 385.

$$61 - 25 \quad 680 - 350$$

$$75 - 23$$

$$487 - 259$$

$$14 - 8$$

$$573 - 268$$

$$8 - 7$$

$$840 - 352$$

2. Розв'язування виразів 386 письмово (з коментуванням).

3. Робота над задачею.

З 980 кг

кокосів отримали 417 кг кокосової стружки, а решту становили відходи.

На скільки кілограмів менше становила кокосова стружка, ніж відходи.

- Ознайомлення зі змістом задачі, повторення її за коротким записом.

Складання плану розв'язання задачі на основі її аналізу від питання до даних.

4. Робота із геометричним матеріалом.

- Наступна наша зупинка на **острові «Геометр»**. Таку назву він має завдяки дивній схожості з геометричною фігурою прямокутником. Нашим піратам вже набридло втікати від нас. Вони дуже стомилися від цієї біганини, просили вибачення за заподіяну шкоду і пообіцяли виправитись. Зараз вони залишили письмове послання і просили нашої допомоги, оскільки не знають, як обчислити периметр острова за його розміром. Розміри зменшено. А розміри такі: ширина 2см 5мм, довжина 4см 5мм, накресліть і обчисліть периметр.

VI. Домашнє завдання.

- Виконати завдання підручника 388, 389 на сторінці 64.

VII. Підсумок уроку і оцінювання.

- Ось і добігла кінця наша пригода. Все стало на свої місця.

- Чи задоволені ви виконаною роботою?

- Яку дію ми сьогодні повторили?

- Що таке різниця?

Тема. Письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Задачі, які розв'язуються відніманням.

Мета. Ознайомити учнів з прийомами письмового додавання і віднімання багатоцифрових чисел в межах мільйона; вдосконалювати вміння розв'язувати рівняння та задачі; розвивати мислення, математичну уважність; виховувати інтерес до предмета.

Обладнання. Геометричний матеріал, підручник (Богданович М. В., Лищенко Г. П. Математика : Підруч. для 4 кл. – К.: Генеза, 2015), обчислювальний матеріал, малюнок м'яча, малюнок числика.

Тип уроку. Урок - подорож

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні на уроці ми продовжимо нашу подорож. Ми з вами вирушимо на таку дивну планету, яка називається **Обчисляндія**. На ній живуть дивні мешканці числики, які ходять догори ногами аби краще все запам'ятовувати і утримувати в голові великі числа, бо вони так вважають. Але справа вся в тім, що ту тему уроку, яку ми сьогодні розглядатимемо, вони не вивчали, тому ми спочатку як завжди підготуємось до польоту всією командою. Починаємо перевірку готовності.

III. Контроль, корекція і закріплення знань.

1. Перевірка домашнього завдання.

- Ви повинні були вдома підготуватись і взяти із собою необхідну частину знань. Зараз відповідальні за політ перевірять готовність екіпажу до польоту. Давайте перевіримо виконані вами вдома вирази та вирази зі змінною.

а) Потрібно записати вираз 388 зі змінними на нашій магічній дошці.

б) Зачитати результати виразів 389 .

2. Каліграфічна хвилинка.

- А ви знаєте числики дуже люблять прикрашати всі свої речі цифрами. Давайте і ми прикрасимо сторінку зошита цифрою 5 .

3. Гра «Забий гол».

- Ще числики дуже люблять грати у математичний футбол. Тому нам теж потрібно добре потренуватись, а раптом доведеться зіграти матч з ними.

(На дошці прикріплюється м'яч із числом 120 і учні якомога більше називають виразів з цією відповіддю).

4.Робота з геометричним матеріалом.

- Давайте підготуємо наш уявний літальний пристрій до польоту з геометричних фігур (у формі тарілки). Назвіть ці фігури.

- Ми підготувались, можна вже летіти.

IV. Робота над новим матеріалом.

1. Підготовча вправа.

- Ось ми прилетіли до країни Обчисляндії. Нас радо зустрічають мешканці цієї країни(вивішується зображення уявних жителів). Давайте для числиків повторимо алгоритми письмового додавання і віднімання на основі розв'язування прикладів 390.

2. Розв'язування прикладів (запис на дошці) з поясненням.

3. Первинне закріплення.

- Давайте повправляємось і обчислимо вирази $391(1,2)$ щоб наші числики добре їх запам'ятали.

Фізкультхвилинка.

-Ми вже трішки стомились та й числикам потрібно відпочити.

V. Розвиток математичних знань.

1. Розв'язування рівнянь.

- Мешканці Обчисляндії розв'язують іноді дивні рівняння. Але вони попросили нас сьогодні розв'язати наші рівняння. А перш, ніж їх розв'язати потрібно повторити ,як знайти невідомі компоненти.

2. Відвідування галявини задач.

- В країні Обчисляндії є дивна галявина, де живуть задачі. Давайте ми її відвідаємо і обчислимо їх.

Задача 1

- В одному із овочесховищ числиків зберігалася черешня. Коли звідти вивезли 2250кг черешні, залишилося на 1240 кг менше, ніж вивезли. Скільки кілограмів черешні зберігалось?

Ознайомлення зі змістом задачі. Складання скороченого запису. Складання плану розв'язання на основі її аналізу від питання до даних.

Задача 2

- З 22кг пелюсток троянди одержали 5кг трояндової олії. Скільки кілограмів трояндових пелюсток потрібно, щоб одержати 75 кг олії?

Після ознайомлення із задачею проводиться її аналіз. Складається скорочений запис.

Ви добре справились із задачами. Числики вам дякують і запрошують у свою творчу лабораторію. Час нам уже повертатися додому.

VI. Домашнє завдання.

- Для того, щоб не втратити свої вміння ,потрібно вдома підготуватись до наступних подорожей і виконати завдання 395, 396.

VII. Підсумок уроку та оцінювання.

- Ось і добігла кінця наша подорож. Числики вдячні вам за допомогу.
- Вона вам сподобалась?
- Що дізналися про додавання і віднімання багатоцифрових чисел?
- Над чим було важко працювати?

